

זילת

לשוויון וזכויות אדם

מדד זכויות האדם

דו"ח מדד זכויות האדם של מכון זולת

לטם בסן-נייגט¹ וחגי וייס²

להלן סיכום ממצאי סקר זכויות האדם שנערך בין התאריכים 11-15 בפברואר, 2021. השאלון נערך בקרב מדגם מייצג של האוכלוסייה הבוגרת בישראל (גילאי +18), דרך פאנל אינטרנטי בקרב 647 יהודים ו-176 ערבים. איסוף הנתונים נעשה על ידי חברת panel, וכתיבת הסקר וניתוחו נעשו על ידי לטם בסן-נייגט וחגי וייס.

מטרת הסקר:

מטרת הסקר למפות את עמדות הציבור הישראלי בנושא זכויות אדם. השאלון כולל שאלות שנועדו להעריך אילו זכויות אדם חשובות לישראלים, ואילו זכויות הם חשים שמדינת ישראל נוהגת להפר. כמו כן, נבדקים נשאלו על חוויותיהם האישיות, לרבות חוויות הקשורות למשבר הקורונה והמגבלות שהוטלו על זכויותיהם. לבסוף, נשאלו הנסקרים שאלות שמטרתן להעריך את חשיבות נושא זכויות האדם בבחירות הקרובות.

¹ אוניברסיטת וויסקונסין – מדיסון

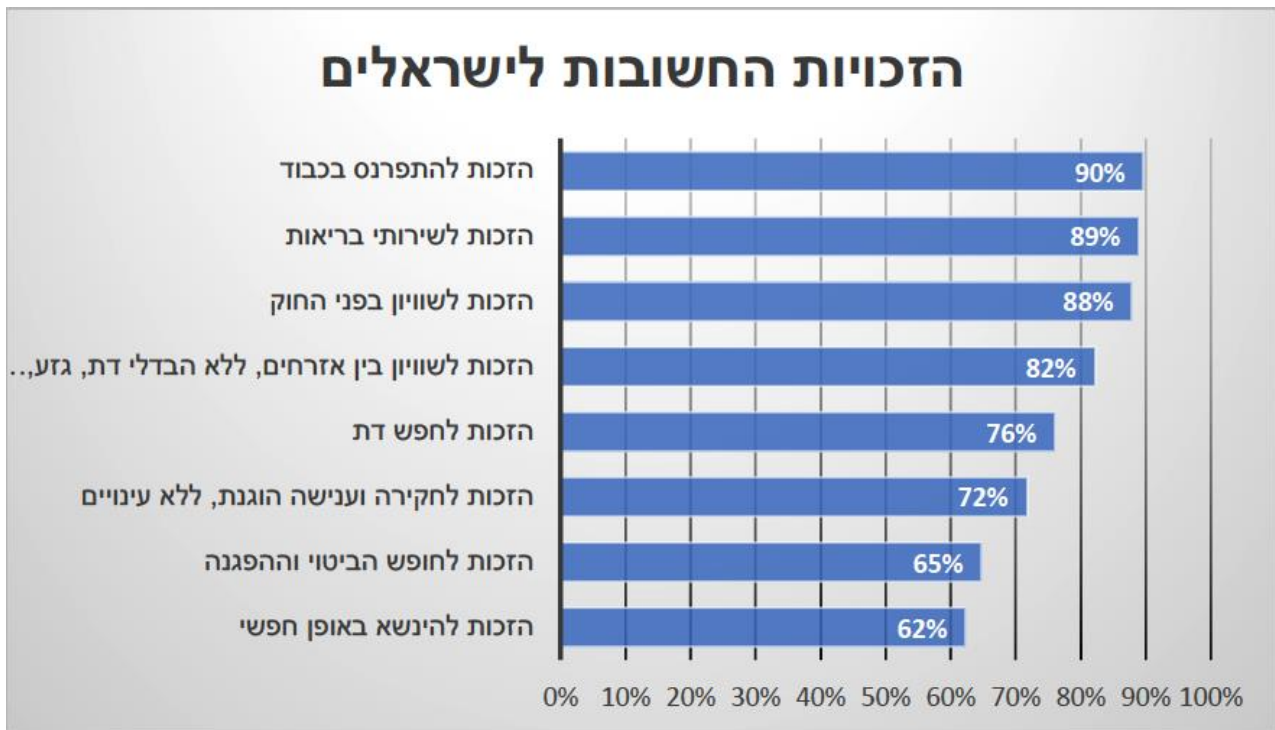
² אוניברסיטת וויסקונסין – מדיסון, ואוניברסיטת הרווארד

עיקרי הממצאים:

- הזכות להתפרנס בכבוד היא הזכות החשובה ביותר למשיבי הסקר.
- למעלה ממחצית מן המשיבים תומכים במתן שוויון זכויות לאזרחי ישראל הערבים.
- עם זאת, רק 41% מהציבור סבורים כי ממשלת ישראל אכן מעניקה שוויון זכויות לאזרחיה הערבים. בנוסף, 61% מן המשיבים הערבים חושבים שישראל אינה מעניקה שוויון זכויות לאזרחיה הערבים, ו-53% מן המשיבים הערבים העידו כי הם, או אחד מקרוביהם חוו אפליה על בסיס גזעי בשנה האחרונה.
- למעלה ממחצית מן המשיבים תומכים במתן שוויון זכויות לזוגות חד מיניים, אך 37% מן המשיבים חושבים שישראל איננה שומרת כלל על הזכות להינשא באופן חופשי.
- 31% ממשיבי הסקר העידו כי הם, או אחד מקרוביהם חש שזכותם לחופש הביטוי נפגעה בשנה האחרונה. נתון זה אף גבוהה יותר אצל מצביעי מרכז-שמאל (41%) ומשיבים ערבים (46%).
- 65% ממשיבי הסקר העידו כי זכותם לחופש התנועה נפגעה במהלך משבר הקורונה, 51% העידו כי זכותם להתפרנס בכבוד נפגעה במהלך משבר הקורונה, 42% העידו כי זכותם לשוויון בפני החוק נפגעה, ו-31% העידו כי זכותם להפגין נפגעה במהלך משבר הקורונה.
- 46% ממשיבי הסקר חושבים שעל מדינת ישראל לספק חיסונים לפלסטינים בשטחים ובעזה.
- בעוד ש-86% משיבי הסקר מעריכים שנושא זכויות האדם אינו עומד בראש סדר יומן של מפלגות הכנסת, רוב משיבי הסקר מדווחים כי מחויבות המפלגות לזכויות אדם תשפיע על בחירתם, בדגש על הזכות לשירותי בריאות והזכות לשוויון בפני החוק.

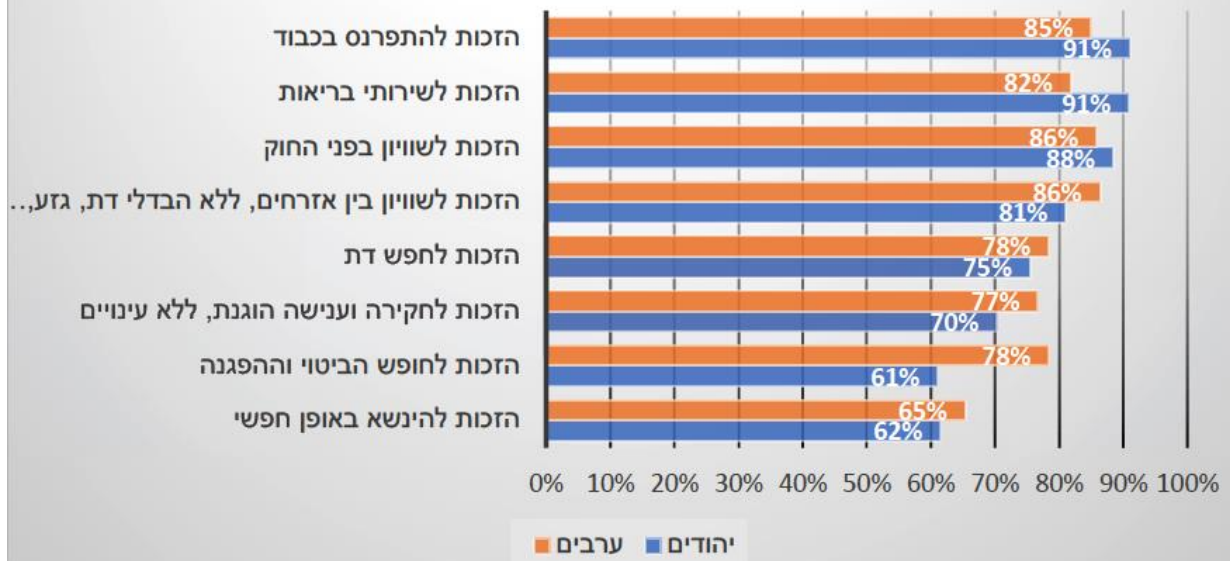
הזכויות החשובות לישראלים

בתחילת הסקר, ביקשנו מנבדקים לציין עד כמה חשובות להן זכויות אדם שונות (לא חשובות בכלל, חשובות באופן חלקי, וחשובות מאוד). באופן כללי, **משתתפי הסקר העידו כי זכויות אדם חשובות להם, כאשר למעלה ממחצית מן המשיבים ענו, בעבור כל אחת מן הזכויות שהוצגה להם, כי היא חשובה להם מאד.** מנתוני הסקר עולה כי הזכות להתפרנס בכבוד, הזכות לשירותי בריאות, והזכות לשוויון בפני החוק הן הזכויות החשובות ביותר למשיבי הסקר. למעלה מ-88% ממשיבי הסקר העידו כי זכויות אלו חשובות להם מאד. הזכות להינשא באופן חופשי והזכות לחופש ההפגנה והביטוי מדורגות נמוך יותר, באופן יחסי, כאשר כ-62-65% מן המשיבים ציינו אותן כזכויות חשובות. פילוח של הנתונים לפי משיבים יהודים וערבים מעלה תמונה דומה. יחד עם זאת, המשיבים הערבים נטו לייחס חשיבות גבוהה יותר לזכות לחופש הביטוי וההפגנה, ביחס למשיבים היהודים. מנגד, משיבים יהודים ייחסו חשיבות גבוהה יותר לזכות לשירותי בריאות ולזכות להתפרנס בכבוד.³

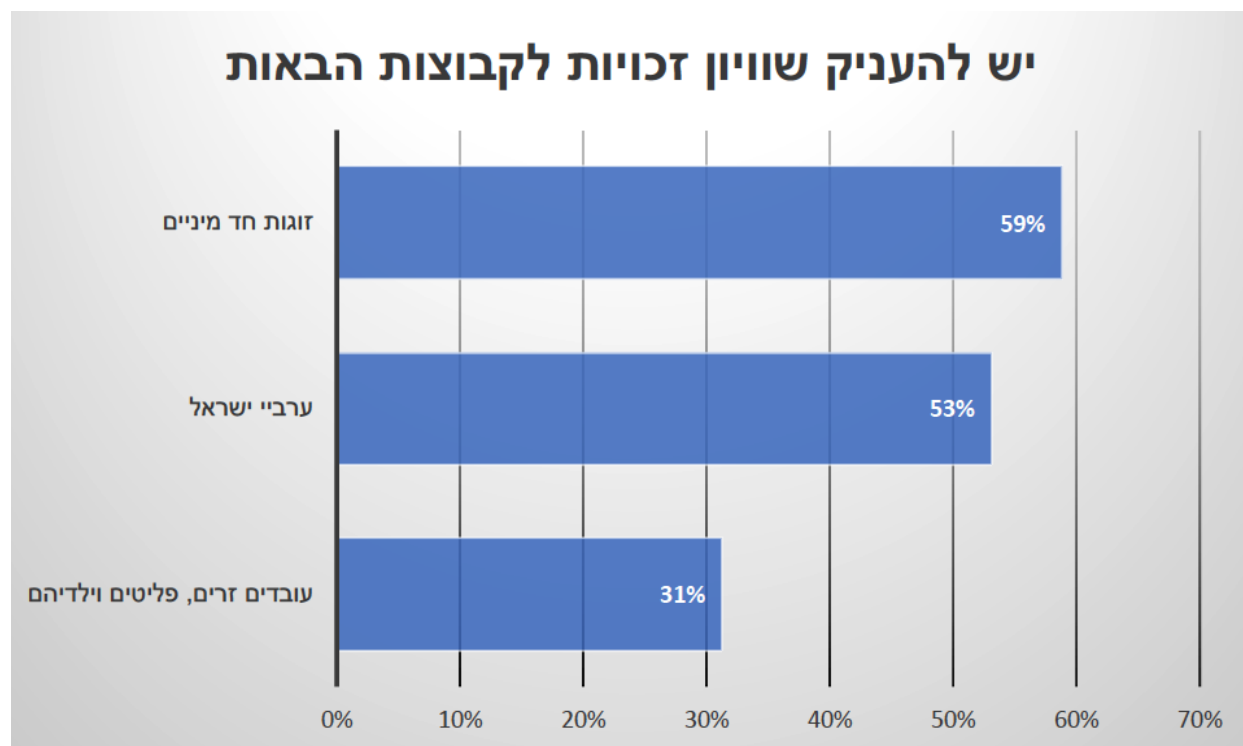

³ הבדלים אלו מובהקים סטטיסטית.

הזכויות החשובות ליהודים וערבים

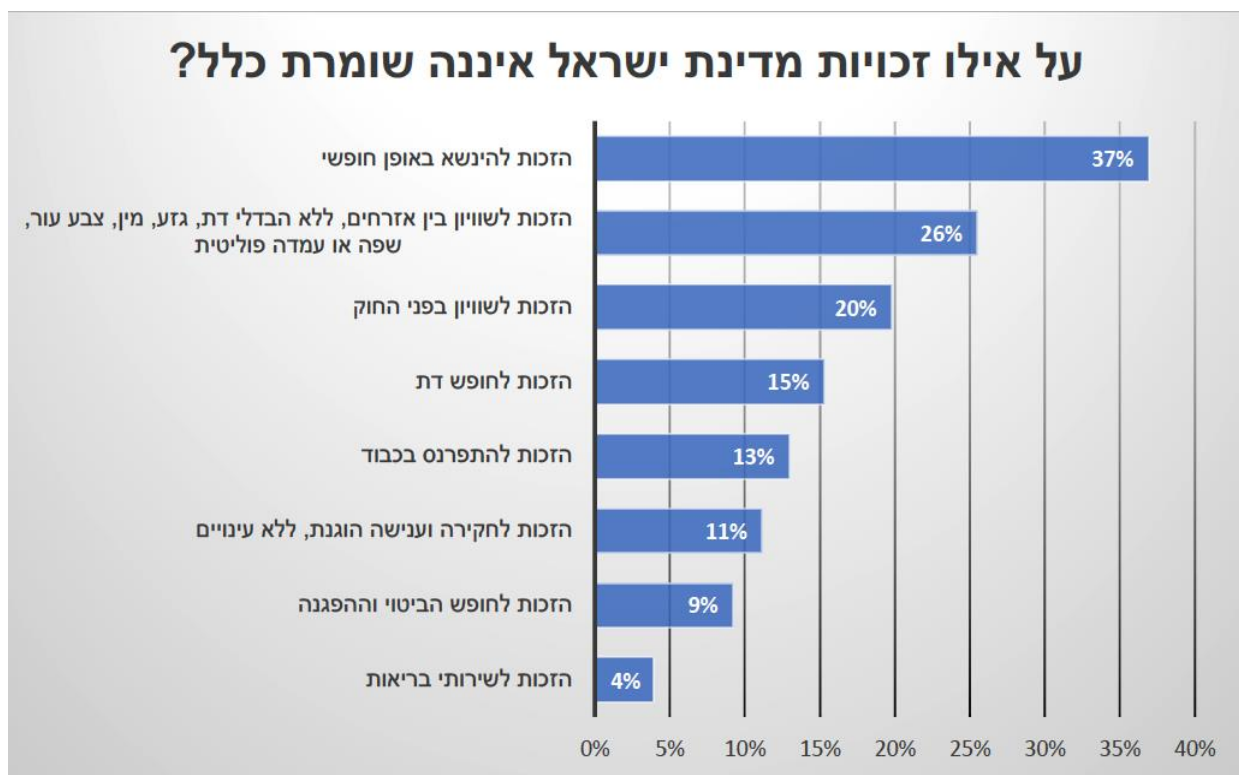

כאשר נשאלו אודות מתן זכויות אדם לקבוצות שונות בחברה הישראלית, רוב מתון של 59% מן המשיבים ציינו כי יש להעניק שוויון זכויות לזוגות חד מיניים, ו-53% הסכימו כי על מדינת ישראל לפעול ביתר שאת להעניק שוויון זכויות לאזרחיה הערבים. יחד עם זאת, רק 31% מן המשיבים הסכימו כי על מדינת ישראל לפעול למתן זכויות שוות לעובדים זרים, פליטים וילדיהם.

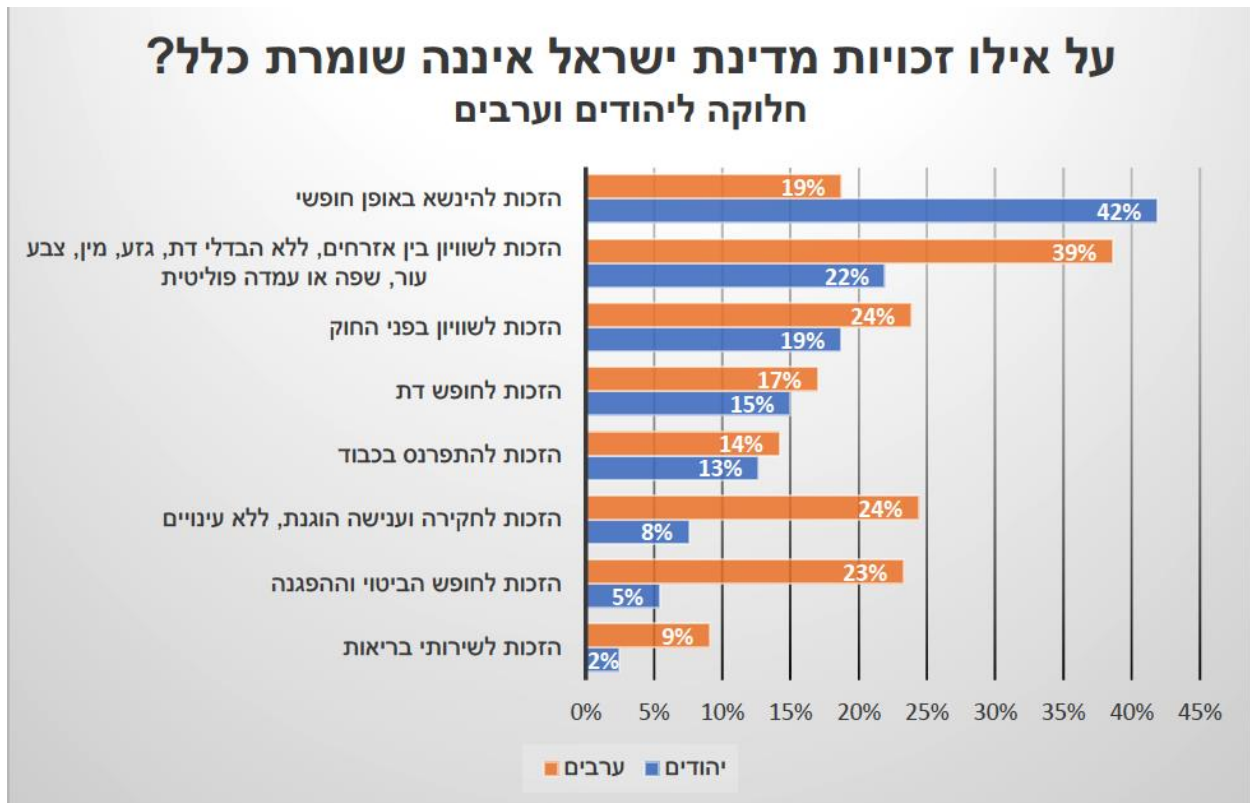

הזכויות המופרות

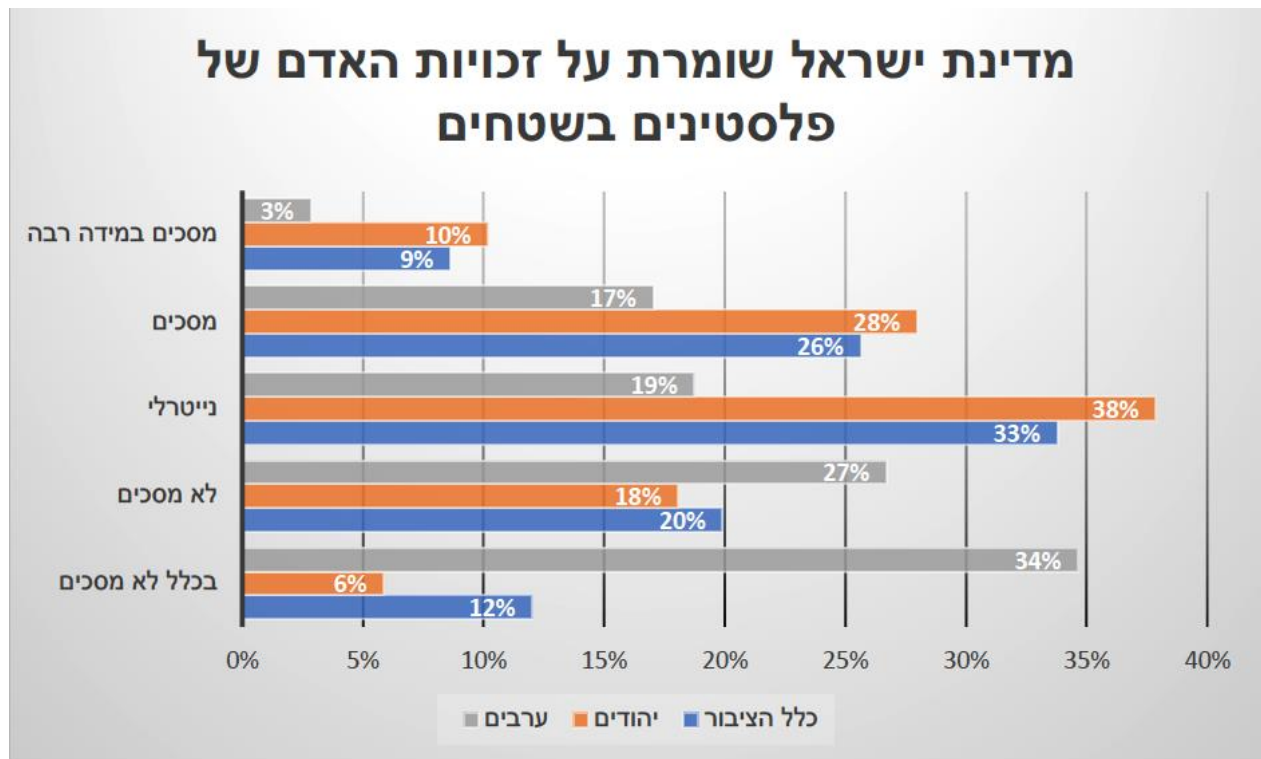
משתתפי הסקר נתבקשו להעריך אילו זכויות אדם מדינת ישראל נוטה להפר. יש לציין כי באופן כללי, ענו המשתתפים כי ישראל שומרת על זכויות אדם באופן חלקי. הגרף מטה מציג את אחוז המשיבים שענו כי ישראל אינה שומרת כלל על כל אחת מן הזכויות. מן הממצאים עולה כי 37% מן המשתתפים בסקר מאמינים כי מדינת ישראל אינה שומרת כלל על הזכות להינשא באופן חופשי. נתון זה מעניין במיוחד כאשר מובא בצירוף עם הממצא הקודם אודות תמיכת הנשאלים במתן שוויון זכויות לזוגות חד מיניים, שכן סוגיית הנישואין עומדת בראש המאבק של הקהילה הלהט"בית בחברה הישראלית.

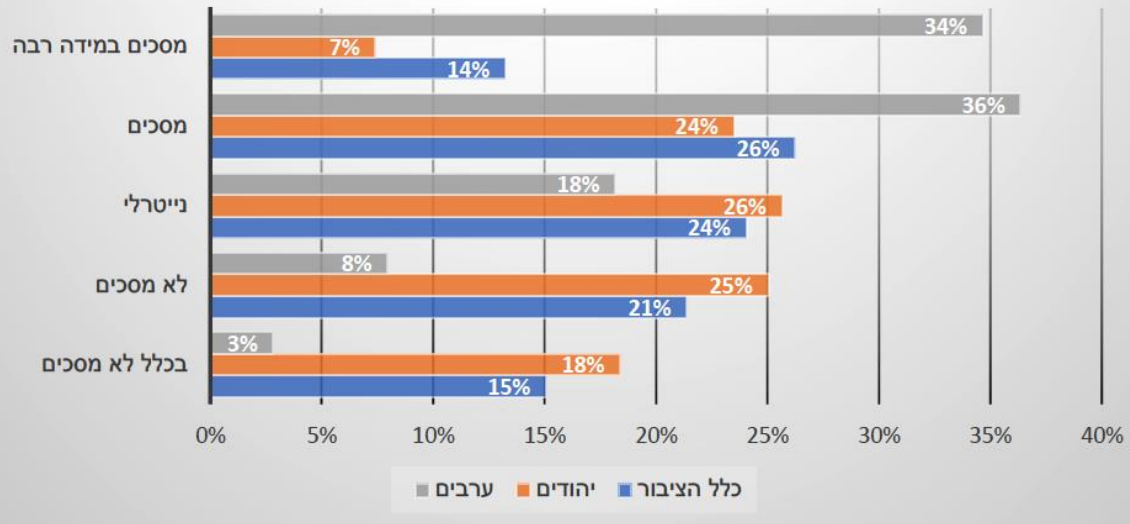
כאשר מביטים על הזכויות המופרות במבט השוואתי בין משיבים ערבים ויהודים, עולה כי אחוז גבוהה יותר של משיבים ערבים מעריכים כי ישראל אינה שומרת כלל על הזכות לשוויון בין אזרחים, הזכות לחקירה וענישה הוגנת ללא עינויים, והזכות לחופש הביטוי וההפגנה. כך לדוגמא, בעוד ש-24% מן המשיבים הערבים העידו כי ישראל אינה שומרת כלל על הזכות לחקירה וענישה הוגנת, 8% בלבד מן המשיבים היהודים חלקו עמם עמדה זו.

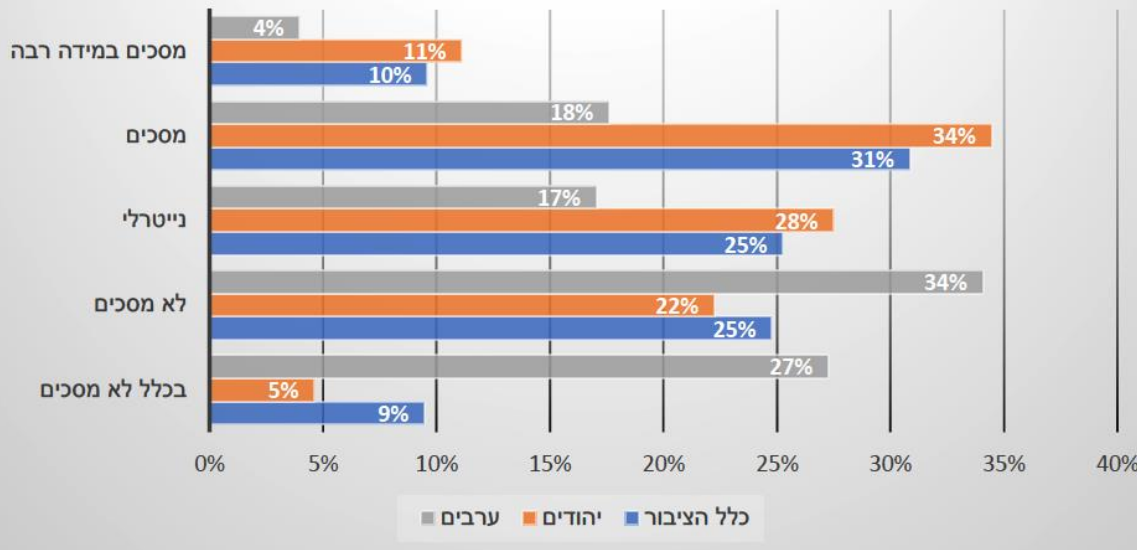
כצפוי, ניכר כי ההבדלים המשמעותיים ביותר בין המשיבים היהודים והערבים באים לידי ביטוי סביב שאלות הנוגעות לזכויות פלסטינים בשטחים וזכויות אזרחי ישראל הערבים. 61% מן המשיבים הערבים לא הסכימו עם המשפט "מדינת ישראל שומרת על זכויות האדם של פלסטינים בשטחים", זאת בניגוד ל-24% מן המשיבים היהודים. בנוסף, בעוד ש-71% מן המשיבים הערבים הסכימו כי הפרת זכויות אדם בשטחים מהווה איום על אופייה הדמוקרטי של מדינת ישראל, רק 30% מן המשיבים היהודים הסכימו עם אמירה זו. עוד עולה כי בעוד ש-61% מן המשיבים הערבים חשים כי מדינת ישראל אינה מעניקה שוויון זכויות לאזרחיה הערבים, רק 26% מן המשיבים היהודים חולקים עמם עמדה זו.

הפרת זכויות אדם בשטחים מהווה איום על אופיה הדמוקרטי של מדינת ישראל

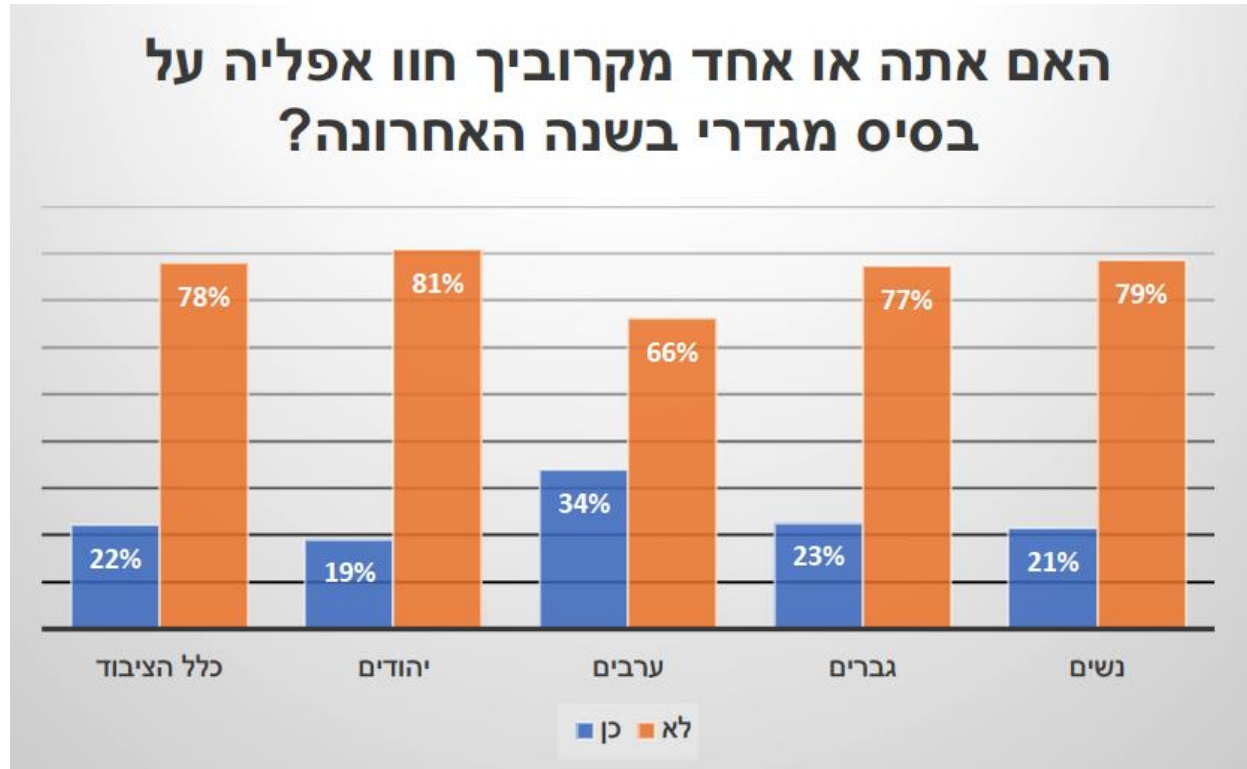

ממשלת ישראל מעניקה שוויון זכויות לאזרחיה הערבים

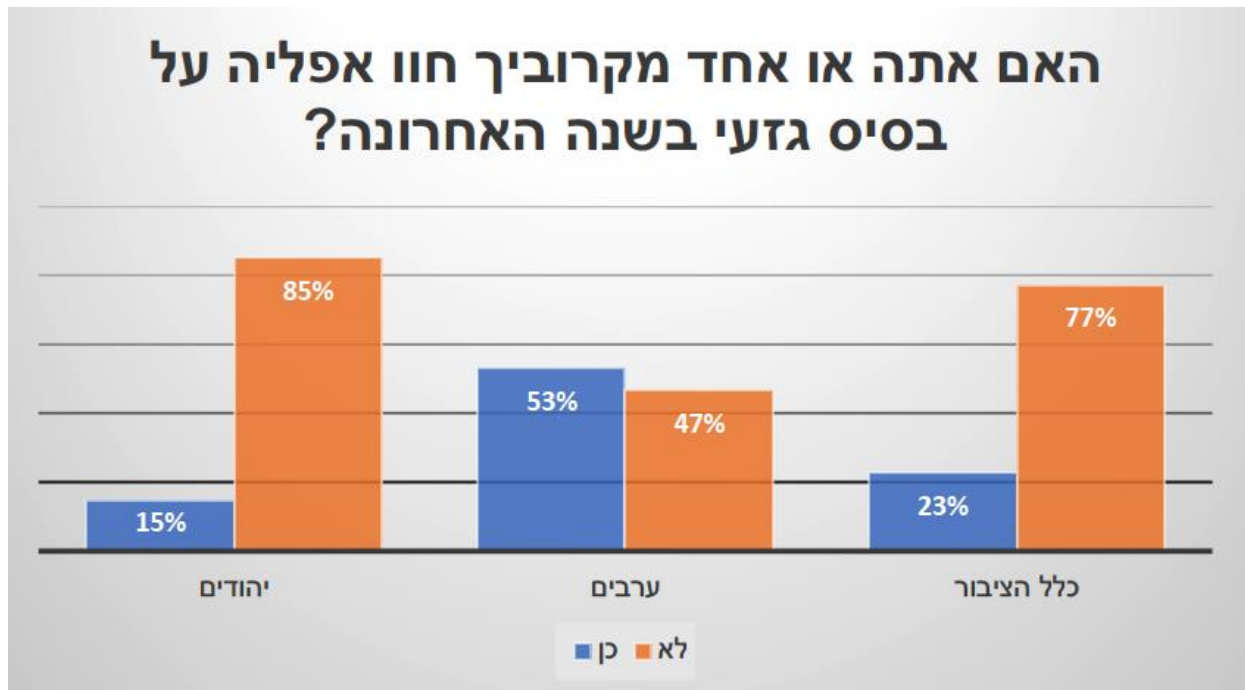

אילו זכויות אדם נפגעו בשנה האחרונה?

משתתפי הסקר נשאלו אודות חוויותיהם האישיות עם פגיעה בזכויות אדם בשנה האחרונה. מן התשובות לשאלות אלו עולים מספר נתונים מעניינים. ראשית, ניכר כי באופן כללי משיבי הסקר חוו אפליה על בסיס מגדרי באופן ד"י מועט בשנה האחרונה (בממוצע, 22% מעידים כי חוו אפליה על בסיס מגדרי). נתונים אלו נותרו זהים גם בפילוח שבין אוכלוסיית הגברים והנשים.

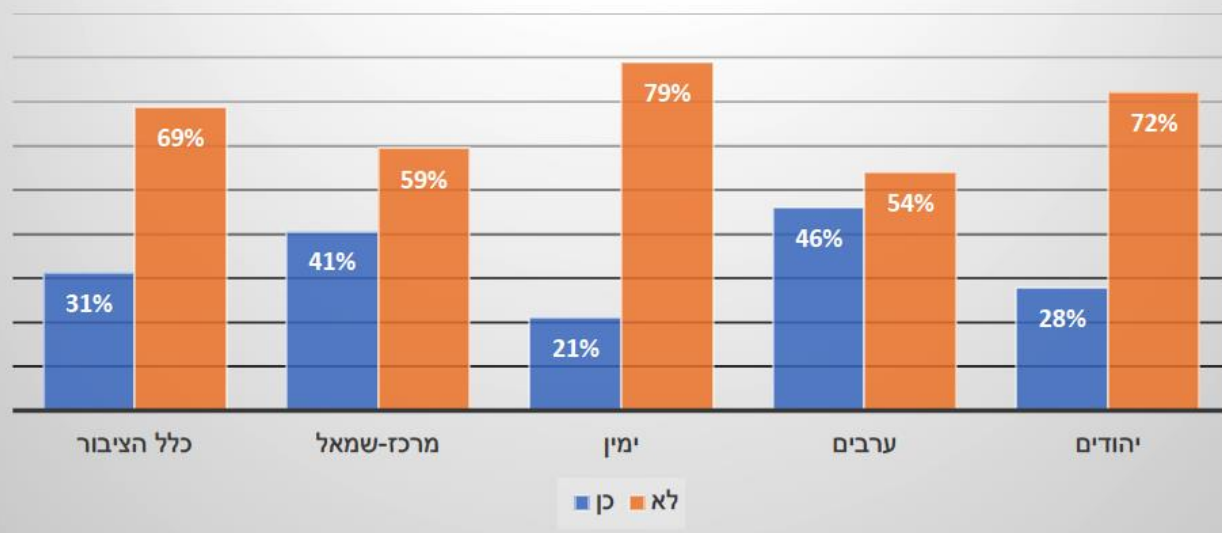

אולם, התמונה משתנה כאשר מביטים על הנתונים אודות אפליה על בסיס גזעי ודתי. בעוד שרוב מוחלט של 85% מן המשיבים היהודים מציינים כי לא חוו אפליה על בסיס גזעי בשנה האחרונה, רוב מתון של 53% מן המשיבים הערבים מציינים כי הם, או אחד מקרוביהם חוו אפליה על בסיס גזעי בשנה האחרונה.

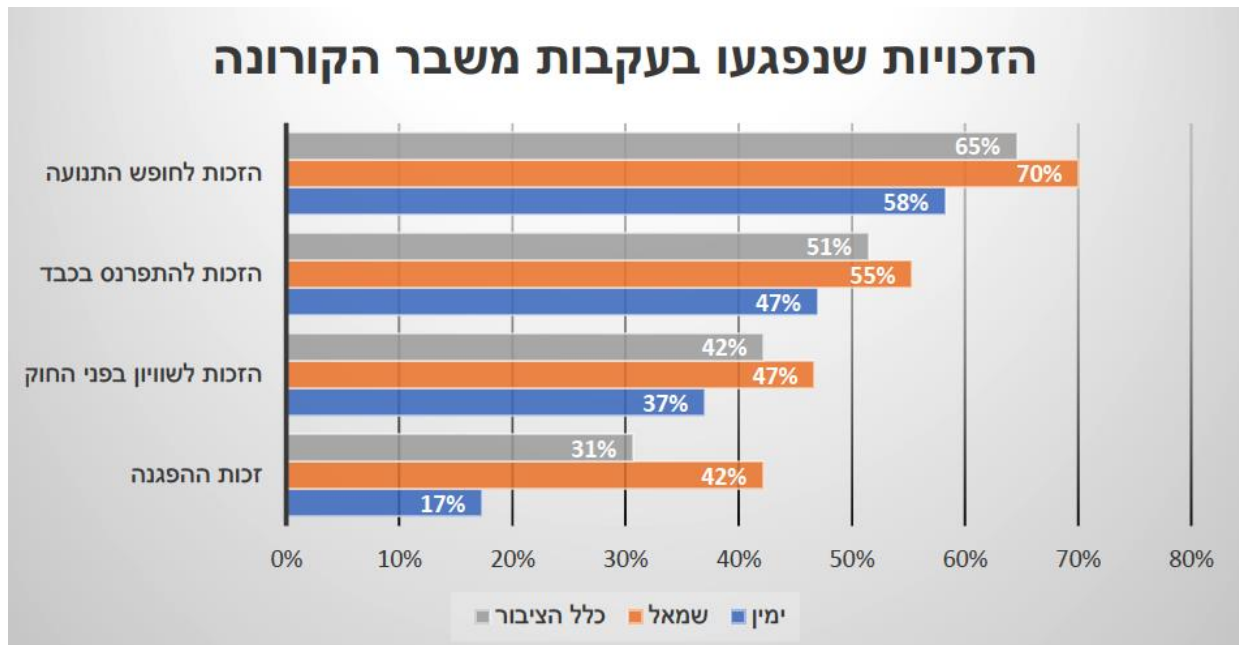
כשנשאלו אודות הזכות לחופש ביטוי והפגנה, 31% מכלל הציבור ציין כי בשנה האחרונה הוא חש כי זכותו נפגעה. תחושה זו נפוצה יותר בקרב נשאלים ממחנה המרכז-שמאל שבו 41% מהנשאלים חשו כי זכותם לחופש ביטוי נפגעה. שיעור הנשאלים במחנה הימין שחשו כי זכותם לחופש הביטוי נפגעה עומד על 21%.

האם אתה או אחד מקרוביך חשו שזכותכם לחופש הביטוי נפגעה בשנה האחרונה?

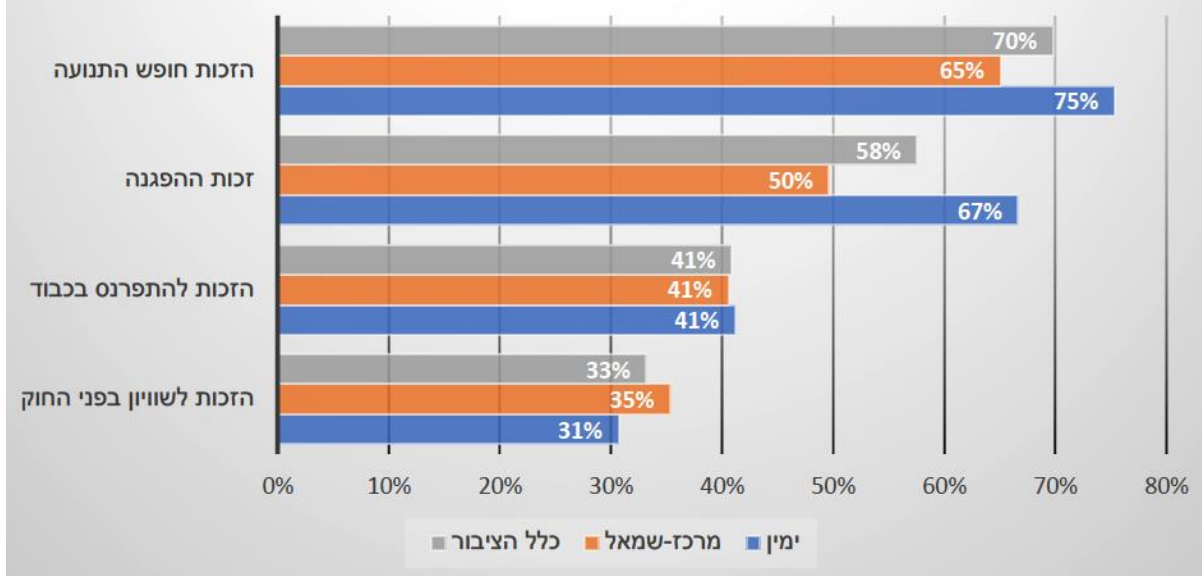

זכויות אדם בצל הקורונה

בכל הנוגע להפרת זכויות אדם בצל הקורונה, עולה כי 65% מכלל הנבדקים חשו כי זכותם לחופש התנועה נפגעה, 51% מכלל הנבדקים חשו כי זכותם להתפרנס בכבוד נפגעה, 42% מכלל הנבדקים חשו כי זכותם לשוויון בפני החוק נפגעה, ו-31% מהנבדקים חשו כי זכותם להפגין נפגעה לאור משבר הקורונה. בעוד רוב הנשאלים (70%) ציינו שבעיניהם מוצדק לפגוע בזכות לחופש תנועה בשעת המשבר, רוב הנבדקים לא סבורים כי מוצדק לפגוע בזכות להתפרנס בכבוד לאור משבר הקורונה.

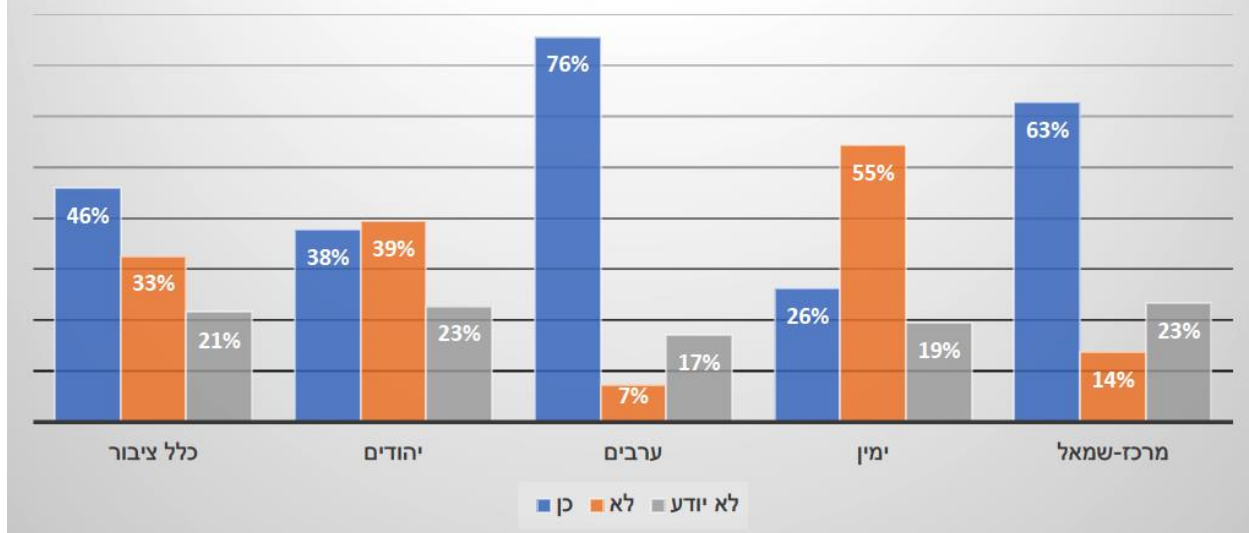

אילו זכויות מוצדק להפר בעקבות משבר הקורונה?

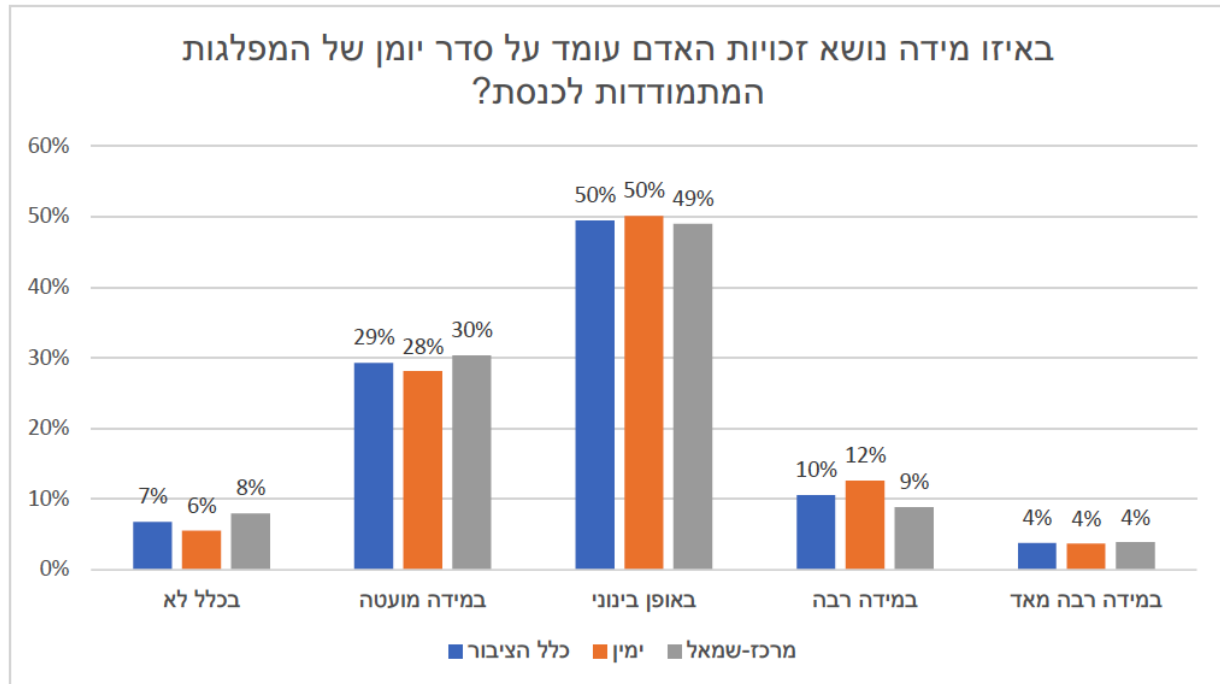
46% ממשיבי המדגם סברו כי יש לספק לפלסטינים בשטחים ובעזה חיסונים לקורונה. כצפוי, ניתן לראות כי עיקר התמיכה במתן חיסונים מגיע מן המשיבים הערבים ומתומכי מרכז-שמאל. לעומת זאת, 26% בלבד מן המשיבים המשתייכים לגוש הימין הביעו תמיכתם במתן החיסונים לפלסטינים.

האם על ישראל לספק לפלסטינים בשטחים ובעזה חיסונים לקורונה?

זכויות אדם לאור הבחירות הקרובות

מיעוט קטן ממשיבי הסקר סבור כי נושא זכויות האדם עומד על סדר יומן של המפלגות המתמודדות לכנסת בבחירות הקרובות. אכן, 86% ממשיבי הסקר ציינו כי נושא זכויות האדם עומד על סדר יומן של המפלגות המתמודדות לכנסת במידה בינונית או פחות. כמו כן, נראה כי קיים קונצנזוס בנושא, שכן התוצאות נותרות זהות במבט השוואתי בין מצביעי הימין ומצביעי המרכז-שמאל.

עם זאת, משתתפי הסקר נשאלו באיזו מידה מחויבותן של מפלגות ופוליטיקאים למגוון זכויות אדם ישפיעו על הצבעתם בבחירות הקרובות. עולה מתשובותיהם, כי מחויבותן של מפלגות לזכויות אדם, וספציפית לזכויות הקשורות לבריאות, שוויון, חשבות לחלק ניכר מהציבור הישראלי. אכן 78% מכלל הנבדקים ציינו כי מחויבות המפלגות לזכות לבריאות תשפיע על הצבעתו. 75% מכלל הנבדקים ציינו כי מחויבות המפלגות לזכות שוויון בפני החוק תשפיע על הצבעתו, ו-67% אחוז מהנבדקים ציינו כי מחויבות לשוויון ללא הבדלי דת, גזע ומין באופן כללי תשפיע על הצבעתו.

הזכויות החשובות לישראלים בבחירות הקרובות

